SYNTAXIS ERASMIANA CONSTRICTIOR.

In Usum Scholarum.

LONDINI,

Ex Officinâ *Elizabethæ Redmayne*, in Vico vulgò vocato *Jewen-street.* MDCXCVII.

YALE

SYNTAXIS ERASMIANA CONSTRICTIOR.

Concordantia prima.

Erbum perſonale cohæret cum nominativo numero & perſonâ ; ut *Nunquam ſera eſt ad bonos mores via.*

Nominativus Pronominum ſæpe ſubauditur ; ut *Fertur atrocia flagitia deſignâſſe. Majora canamus.*

Aliquando verbum infinitum, aliquando oratio, aliquando adverbium cum genitivo, ſupplet locum ſubſtantivi ; ut *Didiciſſe fideliter artes Emollit mores. Partim virorum ceciderunt.*

Exceptiones.

Verba infiniti modi accuſativum ante ſe ſtatuunt, omiſſâ conjunctione *Quòd* vel *Vt* ; ut *Te rediiſſe incolumem gaudeo.*

Verbum inter duos nominativos diverſorum numerorum poſitum, cum alterutro convenire poteſt ; ut *Amantium iræ amoris redintegratio eſt.*

Nomen multitudinis ſingulare quandoque verbo vel adjectivo plurali jungitur; ut, *uterque deluduntur:* nonnunquam in genere diverſo ; ut, *Maxima pars in flumen acti.*

Concordantia secunda.

Adjectivum cum substantivo, genere, numero & casu consentit; ut, *Rara avis. Nullus ad amissas ibit amicus opes.*

Concordantia tertia.

Relativum cum Antecedente concordat genere, numero & personâ; ut, *Vir bonus est Qui consulta patrum servat.*

Relativum inter duo Antecedentia diversorum generum collocatum, nunc cum priore convenit; ut, *Stella, quæ Phaethon dicitur.* Nunc cum posteriore; ut, *Globus quæ terra dicitur.*

Aliquando pronomen primitivum in possessivo subintelligitur; ut, *Nostros vidisti flentis ocellos.*

Quoties nullus nominativus interseritur inter Relativum & verbum, Relativum erit verbo nominativus; ut, *Felix qui potuit boni Fontem visere lucidum.*

At si nominativus Relativo & verbo interponatur, Relativum regitur à verbo, aut ab aliâ dictione, quæ in oratione locatur; ut, *Gratia ab officio, quod mora tardat, abest.*

Regi-

Regimen.

I. Substantivorum.

QUum duo substantiva diversæ significationis concurrunt, posterius in genitivo ponitur; ut *Crescit amor nummi.*

Substantiva ejusdem significationis, in eodem casu per *Appositionem* connectuntur; ut *Effodiuntur opes irritamenta malorum.*

Adjectivum in neutro genere absolutè positum aliquando genitivum postulat; ut *Hoc noctis.*

Laus & vituperium rei effertur in ablativo vel genitivo; ut *Vir nullâ fide. Ingenui vultûs puer.*

II. Adjectivorum.

ADjectiva quæ desiderium,[a] notitiam, memoriam, curam, timorem, potentiam, innocentiam, parsimoniam, atque iis contraria significant, genitivum adsciscunt; ut *Est natura hominum novitatis avida.*

Adjectiva verbalia in (*b*) *ax* etiam in genitivum feruntur; ut *Tempus edax rerum.*

Nomina partitiva[c] & numeralia genitivo gaudent; ut *Quisquis fuit ille deorum. Sapientum octavus.*

Interrogativum, & ejus redditivum, ejusdem casûs & temporis erunt; ut *Quarum rerum nulla est satietas? Divitiarum. Quid rerum nunc geritur in Angliâ? Consulitur de religione.*

Fallit hæc regula, quoties interrogatio fit per dictionem variæ syntaxeos; ut *Furti accusas, an homicidii?*

[a] Cupidus, avarus, avidus, gnarus, peritus, conscius, venus, memor, diligens, anxius, ambiguus, curiosus, callidus, securus, timidus, certus, impiger, compos, impos, manifestus, reus, insons, parcus, &c.

[b] Tenax, sagax, edax, fugax, pervicax, pe-tax, &c.

[c] Quisque, quisquis, quisquam, quilibet, &c. alter, neuter, uter, nullus, ambo solus, &c.

Utilis, commodus, bonus, habilis finitimus, diversus, amicus, felix jucundus, gravis, molestus, noxius, perniciosus, par, idoneus, fidus, supplex, propitius, perspicuus, affinis, particeps, alienus decorus, &c.

Longus, latus, altus, profundus, crassus, densus, &c.

Opus, usus, opulentus, plenus, refertus, abundans, fœcundus, satur, onustus, inops, inanis, vacuus, orbus, nudus, viduus, immunis, extorris, indigus, expers, liber, pauper, fertilis, sterilis, lætus, &c.

cidii? *Vtroque.* Aut cùm per possessiva respondendum est; ut *Cujus est hic codex? Meus.*

Comparativa, & superlativa accepta partitivè genitivum exigunt; ut *Indus fluminum maximus.*

Comparativa, quum exponuntur per *Quàm*, ablativum adsciscunt; ut *Vilius argentum est auro*, id est, *quàm aurum.*

Adjectiva quibus commodum, incommodum, similitudo, dissimilitudo, voluptas, æqualitas, aptitudo, fiducia, obsequium, clementia, manifestatio, propinquitas, convenientia, contrarietas, communitas, proprietas, aut relatio ad aliquid, significatur, in dativum transeunt: ut *Turba gravis paci.*

Quædam tamen ex his etiam genitivo gaudent; ut *Domini similis es. Commune animantium omnium est.*

Verbalia in *bilis* accepta passivè, dativo adjecto gaudent; ut *Nulli penetrabilis astro.*

Magnitudinis mensura subjicitur adjectivis in ablativo vel accusativo; ut *Latus pedibus tribus. Septem pedes longus.* Interdum & in genitivo, ut *Latus pedum denûm.*

Adjectiva, quæ ad copiam egestatémve pertinent, interdum ablativo, interdum & genitivo gaudent; ut *Dives agris. Dives opum.*

Nomina regunt ablativum significantem causam, formam, vel modum rei; ut *Pallidus irâ. Sum tibi naturâ parens, præceptor consiliis.*

Dignus, indignus, fretus, auferendi casum adjectum volunt; ut *Dignus es odio.* Interdum genitivum; ut *Indignus avorum.*

REGIMEN VERBORUM.

VErba substantiva; ut *Sum, forem, fio*: & passivè significantia, utrinque nominativum admittunt; ut *Deus est summum bonum. Pauper videri Cinna vult, & est pauper.*

Infinitum quoque utrinque eosdem casus habet; ut *Hypocrita cupit videri justus: se videri justum.*

Sum, genitivum postulat quoties significat possessionem aut officium; ut *Pecus est Melibæi. Adolescentis est majores natu revereri.*

Verba accusandi, damnandi, monendi, absolvendi, & consimilia, genitivum postulant, qui crimen significet; ut *Alterum incusat probri.* Aliquando ablativum; ut *Condemnabo eodem ego te crimine*: Idque perpetuo in his, *Uterque, nullus, alter, neuter, alius, ambo*, & superlativo gradu; ut *Accusas furti, an stupri? Utroque.*

Arcesso, arguo, alligo, adstringo, defero, incuso, convinco, ago, postulo, interrogo, urgeo, increpo, purgo, noto, prehendo, teneor, competior, periclitor, &c.

Satago, misereor, miseresco *a*, genitivum regunt; ut *Miserere laborum*: Rariùs dativum; ut *Miseresce malis.*

a Indoleo, miseror, vereor, fastidio, erubesco.

Reminiscor, obliviscor, memini, genitivum aut accusativum desiderant; ut *Datæ fidei reminiscitur. Omnia, quæ curant, senes meminerunt.*

Potior, genitivo aut ablativo jungitur; ut *Armorum potiti sunt. Potiuntur arenâ.*

a *Sic* Frustror, eludor, fallor.

OMnia verba, acquisitivè posita, adsciscunt dativum, cui aliquid acquiritur aut admittitur: *b* ut *Mihi istic nec seritur nec metitur. Dies adimit homini ægritudinem.* Excipe verba *Motus*: item *Hortari, vocare, pertinere, &c.*

b *Huc refer.* Defendo, arceo, pello, propugno, detraho.

Imprimis verba significantia commodū, aut incom-

 modum;

modum; *a* ut *Bonis nocet, qui parcit malis.* Excipe *Lædo, offendo, juvo.*

Verba dandi & reddendi; *b* ut *Fortuna multis nimium dedit, nulli satis.*

Verba promittendi ac solvendi; *c* ut *Hæc tibi promitto.*

Verba imperandi & nuntiandi; *d* ut *Imperat aut servit collecta pecunia cuique.* Excipe *Jubeo.*

Verba fidendi; *e* ut *Mulieri ne credas.*

Verba obsequendi & repugnandi; *f* ut *Virtuti omnia parent.*

Verba minandi & irascendi; *g* ut *Utrique mortem minatus est.*

Sum, cum compositis *h* (præter *Possum*) exigit dativum; ut *Multa petentibus desunt multa.*

Sum, cum paucis aliis, geminum adsciscit dativum, alterum personæ, alterum rei; ut *Exitio est avidis mare nautis.*

Dativum postulant Verba (præsertim Neutra) composita cum his Præpositionibus, *Præ*, *Ad*, *Con*, *Sub*, *Ante*, *Post*, *Ob*, *In*, *Inter*, *Contra*, aut *Super*. *Convixit nobis. Iniquissimam pacem justissimo bello antefero.* Sed *Præeo*, *Præcedo*, *Præcurro*, *Præverto*, & aliquando *Præsto*, accusativo junguntur.

Verba transitiva cujuscunque generis, sive activi, sive communis, sive deponentis, exigunt accusativum; ut *Percontatorem fugito.*

Quinetiam verba Neutra accusativum admittunt cognatæ significationis; ut *Ire viam.*

Verba rogandi, docendi, celandi, duplicem regunt accusativum; ut *Tu modò posce Deum veniam.*

a Officio, faveo, placeo, commodo, auxilior, medeor, patrocinor, invideo, ignosco, studeo, &c.

b Dono, tribuo, largior, impertior, trado, restituo, &c

c Polliceor, numero, pendo, debeo, &c.

d Mando, impero, regno, dominor, moderor, tempero, &c. suadeo, narro, respondeo, &c.

e Credo.

f Obtempero, obsequor, obedio, pareo, resisto, servio, adulor, palpo, certo, contendo, pugno, bello, dissentio, discrepo, disto, diffideo, differo, &c.

g Minitor, succenseo, indignor, &c.

Prosum, præsum, intersum, subsum, insum, supersum, &c. osco, erudio, flagito, &c.

Quod-

Quodvis verbum admittit ablativum significantem instrumentum, causam, aut modum actionis; ut *Naturam expellas furcâ licèt, usque recurret.*

Quibuslibet verbis subjicitur nomen Pretii in ablativo casu; ut *Teruncio seu vitiosâ nuce non emerim.*

Excipiuntur hi Genitivi sine substantivis positi, *Tanti, quanti, magni, parvi, pluris, minoris*; ut *Tanti eris aliis, quanti tibi fueris.* Item *Flocci, nauci, nihili, pili, assis, hujus, teruncii,* &c. quæ his verbis *Æstimo, pendo, facio,* peculiariter adjiciuntur; ut *Ego illum flocci pendo.*

Valeo etiam cum accusativo junctum reperitur; ut *Denarii denos æris valebant.*

Quædam verba implendi, & carendi, *i* ablativo gaudent; ut *Malo virum pecuniâ, quàm pecuniam viro indigentem:* nonnunquam etiam genitivo, ut *Implentur veteris Bacchi.*

i Abundo, saturor, scateo, egeo, indigeo, careo, destituor, deficior, levo, participo, libero, affluo,

Fungor, fruor, utor, & similia, *k* ablativo junguntur; ut *Optimum est alienâ frui insaniâ.*

k Vescor, muto, nitor, glorior, lætor, dignor, supersedeo, communico, &c.

Quibuslibet verbis additur Ablativus absolutè sumptus; ut *Imperante Augusto, natus est Christus.*

Nomen partis, effertur in ablativo; interdum genitivo vel accusativo; ut *Ægrotat animo. Pendet animi. Rubet capillos.*

Passivis additur ablativus agentis, antecedente *A* vel *Ab,* & interdum dativus; ut *Laudatur ab his, culpatur ab illis.* Cæteri casus manent in passivis, qui fuerunt activorum; ut *Accusaris à me furti.*

Vapulo, vœneo, liceo, exulo, fio, & neutro-passiva, passivam constructionem habent; ut *A præceptore vapulabis.*

Quibusdam tum verbis, tum adjectivis, familiariter subjiciuntur verba infinita; ut *Dicere quæ puduit, scribere jussit amor. Audax omnia perpeti.*

Ponuntur

Ponuntur interdum figuratè & absolutè verba infinita, subaudito *decet, cœpit*, &c. ut *Hæccine fieri flagitia? Criminibus terrere novis.*

Terræ, foci, viciniæ.

GErundia & Supina, regunt casus suorum verborum ; ut *Utendum est ætate. Scitatum oracula Phœbi Mittimus.*

Gerundia in *di*, pendent à quibusdam tum *a* Substantivis, tum Adjectivis genitivum regentibus ; ut *Causa videndi. Certus eundi.*

a Studium, causa, tempus, gratia, otium, occasio, libido, spes, opportunitas, voluntas, modus, ratio, gestus, satietas, licentia, consuetudo, consilium, vis, norma, amor, cupido, locus, &c.

Gerundia in *do*, pendent à præpositionibus, A, ab, de, è, ex, cum, in, pro ; ut *Ignavi à discendo citò deterrentur*. Ponuntur & absque præpositione, cùm significatur causa vel modus ; ut *Alitur vitium, crescitque tegendo.*

Gerundia in *dum*, pendent à præpositionibus Inter, ante, ad, ob, propter ; ut *Inter cœnandum hilares este.*

Vertuntur gerundii voces in Participia in *dus*; ut *Ad accusandos homines.*.

Prius Supinum activè significat, & sequitur verba Motûs ; ut *Spectatum veniunt.*

Posterius Supinum passivè significat, & sequitur nomina *b* adjectiva ; ut *Quod factu fœdum est, idem est & dictu turpe.*

b Dignus, indignus, facilis, difficilis, turpis, fœdus, proclivis, odiosus, mirabilis, optimus, pessimus, &c.

QUæ significant partem temporis, in ablativo frequentius usurpantur, in accusativo raro ; ut *Nocte latent mendæ.* Quæ autem durationem temporis denotant, in accusativo, interdum in ablativo efferuntur ; ut *Centum regnabitur annos.*

Spatium

SPatium loci in accusativo effertur, interdum & in ablativo; ut *Dic quibus in terris (& eris mihi magnus Apollo) Tres pateat cœli spatium, non ampliùs ulnas.*

OMne verbum admittit genitivum proprii nominis Loci, in quo fit actio; modò 1æ vel 2æ declinationis & singul. numeri sit; ut *Ea habitabat Rhodi.* Verùm si proprium Loci nomen pluralis duntaxat numeri, aut 3æ declinationis fuerit, in dativo aut in ablativo ponitur; ut *Thebis nutritus. Tiburi genitus.*

Verbis significantibus motum *Ad locum*, apponitur proprium Loci in accusativo; *Concessi Cantabrigiam*: A loco, aut per locum, in ablativo; ut *Româ profectus es.*

Humi, domi, militiæ, belli, ruri vel rure, propriorum sequuntur formam; ut *Domi bellique simul viximus. Ego rus ibo. Rure rediit.* Terræ, foci, vicinia.

IMpersonalia præcedentem nominativum non habent; ut *Tædet me vitæ.*

Hæc Impersonalia *Interest, Refert*, genitivum personæ regunt; exceptis Meâ, tuâ, suâ, nostrâ, vestrâ, cujâ; ut *Interest magistratûs. Tuâ refert.*

Hæc Impersonalia accusandi casum exigunt, *Juvat, decet* (cum compositis,) *delectat, oportet*; ut *Me juvat.*

His Impersonalibus subjicitur accusativus cum genitivo; *Pœnitet, tædet, miseret, miserescit, pudet, piget*; ut *Fratris me quidem piget pudetque.*

In dativum feruntur reliqua Impersonalia; nisi quòd his *Attinet, pertinet, spectat*, propriè additur præpositio *Ad*; ut *Spectat ad omnes bene vivere.*

PArticipia regunt casum verborum, à quibus derivantur; ut *Tendens ad sydera palmas. Oblitúsque meorum, obliviscendus & illis.* Sic & alia sæpe verbalia; ut *Ignis aquæ pugnax.*

; Abundo, saturor, scateo, egeo, indigeo, careo, destituor, deficior, levo, participo, libero, affluo, &c. Vescor, mutuo, nitor, glorior, lætor, dignor, supersedeo, communico, &c.

Participiorum voces, cùm fiunt nomina, genitivum postulant; ut *Alieni appetens, sui profusus.*

Exosus, perosus, pertæsus, activè significant, & in accusativum feruntur; ut *Segnitiem perosus.* Passivè, in dativum; ut *Exosus Deo.*

Natus, prognatus, satus, *&c.* sæpè omittunt præpositionem; ut *Sate sanguine divûm.*

ADVERBIA.

EN & Ecce, nominativo frequentius junguntur, accusativo rarius; ut *En Priamus. En quatuor aras.*

Ubi, ubinam, nusquam, quò, eò, longè, huc, &c. Nunc, tum, interea, pridie, postridie, &c. Parum, satis, abunde, affatim, nimis, largiter, &c. Populus, civitas, pars, manus, caterva, &c. quisque, uterque, aliquis, alter, neuter, &c.

Quædam adverbia loci, temporis, & quantitatis genitivum post se recipiunt; Loci, ut *ubi gentium.* Temporis; ut *Pridie ejus diei.* Quantitatis; ut *Satis eloquentiæ. Sapientiæ parum.*

Instar genitivum regit; ut *Instar montis.*

Quædam dativum admittunt nominum, unde deducta sunt; ut *Canit similiter huic.*

Cedo, accusativum postulat; ut *Cedò quemvis arbitrum.*

CONJUNCTIONES.

COnjunctiones copulativæ & disjunctivæ, cum his quatuor *Quàm, nisi, præterquam, an,* similes casus & modos connectunt; ut *Socrates docuit Xenophontem & Platonem. Novi hominem tanquam Te.*

PRÆ-

PRÆPOSITIONES.

PRæpositio in compositione eundem nonnunquam casum regit, quem extra compositionem regebat; ut *Exeat aulâ Qui vult esse pius.*

INTERJECTIONES.

O Nominativo, accusativo & vocativo jungitur; ut *O Festus dies* ! *O fortunatus* ! *O formose puer* ! Heu & proh, nominativo & accusativo; ut *Heu pietas* ! *proh deûm fidem* ! Hei & Væ dativo; ut *Væ misero mihi.*

FIGURA.

FIgura est novata dicendi forma. Figuræ dictionis sunt sex: Prothesis, Aphæresis, Epenthesis, Syncope, Paragoge, Apocope.

Prothesis apponit capiti: sed *Aphæresis* aufert.
Syncope de medio tollit: sed *Epenthesis* infert.
Aufert *Apocope* fini: sed dat *Paragoge.*

REGULÆ CARMINIS.

CArmen fit ex pedibus. Pedes è syllabis quantis. Syllabarum quantitas duplex est; *Longa* [-] & *brevis* [˘] sed quædam sunt *Communes.*

Pedes duo sunt; *Dactylus* & *Spondæus.*

Dactylus constat tribus syllabis: quarum prima longa est; duæ postremæ, breves.

Spondæus constat duabus syllabis longis.

Carmen Adonicum.

Conſtat duobus pedibus, dactylo & ſpondæo.

Carmen Hexametrum.

Sive *longum*, conſtat ſex pedibus: è quibus quatuor priores dactyli ſunt vel ſpondæi; quintus ferè dactylus, ſextus ſemper ſpondæus.

Carmen Pentametrum.

Sive *breve*, conſtat quinque pedibus, ita diviſis, ut in priore parte, duo ſint pedes dactyli vel ſpondæi, cum ſyllabâ longâ; in poſteriore, duo dactyli, cum ſyllabâ item longâ.

OBSERVANDA.

VOcalis in fine dictionis; item *M* cum præcedente vocali, ante aliam in initio ſequentis, eſidendæ ſunt. Eliſio vocalis dicitur *Synalœpha*: eliſio conſonantis, *Ecthlipſis*. Sed *Heu* & *O*, nunquam eliduntur.

Ultimæ ſyllabæ in unoquoque verſu quantitas negligitur.

Literæ *H* nulla habetur ratio.

REGULÆ QUANTITATIS.

I. *Generales.*

Vocales ubique pro brevibus habentur, diphthongi pro longis.

Sed vocalis ante duas conſonas, aut ante duplicem (nempe *X*, *Z*, *J*,) *Poſitione longa eſt*.

In vocibus *Hyperdiſſyllabis*, quantitas penultimæ cognoſci poteſt *pronunciatione*.

Speciales.

II. *Speciales.*

Græcæ dictiones servant quantitatem suæ Originis.

Composita simplicium; Derivata primitivorum quantitatem ferè sequuntur. Sic etiam *Di*, *Se*, inseparabiles; & *Pro*: in compositione plerumque producuntur.

Omne Præteritum dissyllabum, priorem habet longam: *Excipe* Fĭdi, bĭbi, dĕdi, sc di, stĕti, tŭli. *Item, Supina præter* ĭtum, lĭtum, sĭtum, rŭtum, rătum, dătum sătum; *&* cĭtum *à cieo.*

Plurimæ dictiones producunt vocales ex Authoritate Poetarum: ut Rârus, vêrus, plânus, plênus, tôtus, mûnus, &c. *quæ assiduo usu & lectione discenda sunt*; Fîo *quoque producitur, nisi in* Fĭerem *&* Fĭeri.

In nonnullis etiam vocales sunt communes; ut prima in *Orion*, *Diana*, *rubigo*, &c. media in *Apulus*, &c. prima & penultima in *pituita*, &c. Sic etiam *I* genitivorum in *ius*; excipe Alterĭus, Alîus.

Exceptiones.

Vocalis naturâ brevis, ante mutam, sequente liquidâ, communis redditur. *Mutæ* sunt *B*, *C*, *D*, *F*, *G*, *P*, *T*, *Liquidæ* sunt *R*, *L*.

Monosyllaba.

In C & N *producuntur* (*præter* Nĕc, donĕcăn, ĭn. *Sed* Fac *&* pronomen Hic, Hoc, *communia sunt*; *Excipe* Hăc *in ablativo.*) *Item in VS & IS* (*præter* ĭs, bĭs, quĭs) *Quibus adde ista* Sâl, sôl: Fâr, lâr, pâr: Vêr, Fûr, cûr.

Te-

Terminationes.

AS, ES, OS, longæ sunt : *Excipe ĕs à verbo* Sum; *Item nomina* 3ᵃ. *in es, breviter crescentia (præter* Aries, abies, paries, Ceres , *&* pes : *)* Penes *quoque*, Compŏs, impŏs, & ŏs ossis *brevia sunt.*

Producitur etiam *IS* in plurali nominum, & in singulari temporum crescentium longè in plurali : item *VS* in genitivo sing. Nom. accus. & vocativo plurali 4æ. Similiter *IS* & *VS*, in nominibus crescentibus longè.

Vocales in fine dictionis.

A & *E* breves sunt; *I* & *V* longæ; *O* communis.

Sed

Indeclinabilia in A *(præter* Puta, ita, quia, *) Imperativi verborum, Ablativi* 1æ. *producuntur.*

Monosyllaba in E, (præter Encliticas Que, ne, ve:) *Adverbia ab Adjectivis in us deducta (præter* Bene *&* male : *item* Fermè, ferè ;*) Ablativi* 5æ. *Imperativi singul.* 2ᵃ. *Conjug. Activæ vocis, E productam habent.*

Mihi, tibi, sibi, ubi, ibi, *i Communem habent ;* Nisĭ & Quasĭ, *brevem.*

Monosyllaba in O ; Casus obliqui ; Adverbia ab Adjectivis derivata, producuntur. Sed Modŏ *&* Quomodŏ *corripiunt ;* Sedulò, mutuò, crebrò, serò, *communia sunt :* Ego, duo, ambo, homo, *vix leguntur producta.*

F I N I S.